

Орфограф

иерог

1899

891.99

0-88.

N 807

-6 1011

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԲԱՊԵՏ. ԲԱՐՈՒՐԵԱՆՅԻ ԷՆ ԵՐՈՒԱՆԴ ՍԱՅԱՐԵԱՆՅԻ

Լուս. 997-7
9788

ՕՐԻՈՐԴԻ ԱՆԲԱՍԸ

N 807

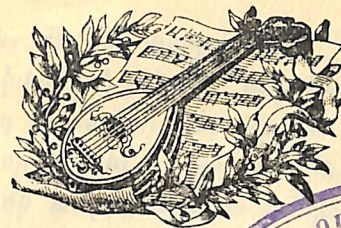
Փնջեց Հ. Բ.

1790

ԲԱԳՈՒ
Տպարան „Արար“
1899

1010
17274

04 .09. 2013

*** յ ԱԼԲԱՄԱԻՄ

Дозвлено Цензурою, 5-го Июля, 1899 г. Тифлисъ.

Անօրեւան ճամբորդի պէս վաստակած,
Ես շատ անգամ իմ անսրճոյճ երգերով,
Սիրոյս հաւար մի անկիւն եմ աղերսած՝
Բայց չեմ գտել ես այն կանանց արեւուն...

Գիտեմ, հոգեւոր, որեւ' այժմ չըկոչւած
Պատահական ես մի հիւր եմ քո աշխարհ,
Բայց քոյ զոնեւ սիրոյս տեղանքն անմոռաց
Մընա՛ աշտեղ—այս ապրումիդ եղերուն...

92-2016

պ 1117

ԿՈՅՐ ԱՇԸՂԻ ՀԱՂԵՐԻՅ

Գ.Ա.Ն.Գ.Ա.Տ

Հէյ, անհոգի, հէյ քառասորտ,
դու անաստուած սիրական,
Հերիք տանջես խեղճ աշրղին,
հերիք անես խելքահան.
Գանդատուելոյն սաղիս սիմերն
կըտըրեցան, մաշեցան,
էս աչքերըս չառ լացիլույ,
քեզ փընտրելույ կուրացան:

Ախար, քեզ ինչ վատ բան արի,
որ մորթում ես անդանակ,
Քեզ երբ մի ցուրտ խօսք ասացի,
երբ զընացի հակառակ...
Քո թուխ աչքիդ, թուխ յօնքերիդ,
թըշիդ խալին սիրահար,
Բըլբուլի պէս քեզ եմ զովում,
օր ու գիշեր սարհասար:

Աման, մի բիշ փիրըր արա
խեղճ եկ անտէր աշրղին,
Եկ էգ քարը դու վեր գըցիր,
որ կախել ես քո սըրտին,
Թող մի անգամ ժըպիտ խաղայ
էգ անծիծաղ շըրթունքիդ,
Մի բոպէ գէթ հանգիստ գըտնեմ
անհիւրասէր թեւերիդ:

Ես ինչ վատ տեղ մըթնացրի,
իմ երջանիկ օրերը,
Լալ ու մնջւած թողիր պատին
իմ քաղցրախօս լարերը...
Ուր են թըռել ուրախ սըրտիս
անհոգ հալ ու տաղերը...
Աման, եարիս դուր են գալիս,
իմ անըսպառ ախերը:

Ձէ, սիրական, էլ չեմ ուզում
ջիւան ջանըս փըշացնել,
Անմեղ տեղը կըրակի մէջ
ծարաւ-պապակ փոթոթուել...
Ես կըսարքեմ էլի սաղիս
քանդած փարգա-սիմերը,
Գըլուլի կառնեմ, օլքա-օլքա,
կընկնեմ սար ու քոլերը...

Համայն աշխարհ կը պըտըտեմ
 հարայ կը տամ, կը կանչեմ.
 Հազարաւոր մարդ ու կընիկ
 մայրանի մէջ կը թափեմ.
 Մէկ-մէկ կերպեմ դարդըս 'նոցա,
 կը գանգատեմ քեզանից,
 Ասեն, տեսնենք, ո՞վ է չարը,
 ո՞վ մեղաւոր մեղանից:

ՈՐ ԻՄ ՍԻՐՏԸ ՀԱՍԿԱՆԱՍ?

Միթէ պիտի մութ գիշերով
 Քո տան առաջ թափառեմ,
 Եւ սիրային սերենադով
 Քաղցը բռնեմ խանգարեմ,
 Որ իմ սիրտը հասկանաս?

Միթէ պիտի ոսկէ լարով
 Փառարանեմ քո աչեր,
 Եւ մեկանոյշ բարբառներով
 Հոյեմ չքնադ քո պատկեր,
 Որ իմ սիրտը հասկանաս?

Միթէ պիտի քո առաջին
 Ես ծնկաչոր հառաչեմ,
 Արցունք թափեմ, լամ դառնագին,
 Երկը պաղեմ ու երգեմ,
 Որ իմ սիրտը հասկանաս?

Իմ սիրտանջ, մըռայլ դէմքիս,
 Իմ վշտալից աչքերում,
 Դժգնած, անխօս շրթունքներիս՝
 Միթէ սէրըս չեա կարգում,

Որ իմ սիրտը հասկանաս?

Չունենալ ոսկի, չունենալ արծաթ՝
 Քեզ պարգեւում, նազելի՛ս.
 Մի սի՛րս ունիմ—սիրով սուս,
 Եւ այդ սիրսն եմ քեզ տալիս...

Ոսկին, հոգեա՛կ, երբեք կեանքում
 Երջանկութիւն չի տալ քեզ,
 Բայց դու սիրող արժիս խորքում
 Բախտի աղբիւր կը գտնես...

N-ԻՆ

✦

Եթէ ինձ պիտի դաւաճանէիր,
 Ինչու ժպտերես, խանդով սիրալիր
 Դու ինձ սեղմեցիր կրծքիդ կուսական
 Եւ ինձ խոստացար սիրել յաւիտեան?

Եթէ դու պիտի ինձ մոռանայիր,
 Դառնութեան ծովը ինձ տապալէիր,
 Էլ ինչու մտար սրտիս խորքերը,
 Զարժեցիր հոգուս քնքոյշ լարերը?

Եթէ դու պիտի սիրտս հըրաժառ
 Թոյնով լցնէիր, փշրէիր իսպառ,
 Էլ ինչու նորան դու կախարդեցիր,
 Բուռն հրճանքով այնպէս թնդացրիր?

Անծանօթ էր ինձ սէրը բընաւին,
 Եւ անդորր էր, խաղաղ իմ հոգին.
 Իմ հանգիստ սրտում հրդեհ վառեցիր,
 Հէգ երգչիս համար տանջանք նիւթեցիր...

Օ՛, աղուկդի դառան իմ հրճանք
 Եւ քո խարուսիկ համբոյր ու գգւանք!
 Մթնեց երկինքը, մթնեց ինձ համար,
 Յոյսըս խորտակեց, սևացաւ աշխարհ!.

Ս Պ Ա Ռ Ն Ա Ն Ի Ք

(Գերմաներենից)

Ես մի պսիկ աղջիկ էի—
Հագիւ երկու տարեկան—
Մօս անտառում զբոսնում էի
Մեծ ֆրոյս հէտ զարնան:

Մի օր տեսնեմ փագլղելով
Եկաւ մեզ մօտ մի որսկան
Քոյրս եւ նա, փառաբանելով,
Պինդ համբուրել սկսան:

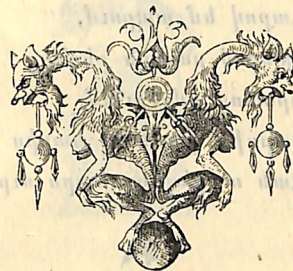

Ափսոս... խօսել չըզիտեի,
Բայց հասկացայ ամեն բան,
Եւ մտնումս սպառնում էի
Մեր անաւօր աղջկան:

—Ապա, սպասիր... սպասիր
երբ ես

Լաւ խօսելը կըսովորեմ,
Էլ չեմ ծածկիլ, չե՛ աներես
Լօխ մայրիկիկ կըպասմեմ:

Ա Շ Ո Ւ Ղ Ի Խ Ա Ղ Ը

(Ժողովրդական մոտիւ)

Օխտը սարով հեռու քեզնից
 Քու շըւաքով եմ ապրում,
 Օխտը տարով բաժան քեզնից
 Քու կարօտով եմ էլում:

Դարդիս դարման, եարիս մահւամ,
 Ջան ու ջիգեար եարս սւր ա:

Գիշեր-ցերեկ զրկած քնից
 Ծով է կտրում աչքերս,
 Բալքի դարիր-ճամբորդիցըմ՝
 Խաբար առնեմ եարիցս:
 Դարդիս դարման, եարիս մահւամ
 Թագ ու պանկ եարս սւրա:

Օխտը տարի ծում ու պասով
 Օր ու արև սեցուցի,
 Բալքի Մուշու—Մուլթան զօրքով,
 Իմ մուրազս տար ինձի:

Դարդիս դարման, եարիս մահւամ
 Թե ու թիկունք եարս սւր ա:

ԱՍՏՂԵՐ ԵՒ ԱԶԵՐ

Պարզ գիշեր էր: Ձեր տան կողքին
Մենակ նստած պարտիզում,
Ես քեզ էի հրեշտակ անվին,
Ջերմ կարօտով սպասում:

Դու չըկայիր... տիւրք տրտում,
Աչքըս յառած դէպի վեր,
Նայում էի— երկնի խորքում
Փայլում էին շատ աստղեր:

Բայց երկուսը այդ աստղերից
Այնքան պայծառ, վառ էին,
Որ քիչ մնաց՝ կախարդած ինձ,
Քեզ ինձ մտքից հանէին...

Յանկարծ հեռից մի ձայն լուեց,
Թնդանց հոգիս սիրավառ,
Տեսայ ձեր տան դուռը բացեց,
Դու կամացուկ գուրս ելար:

Եւ նեղ շաւղով, մեղմ համարքայ
Եկար կողքիս նստեցիր,
Եւ հուր-աչերդ այդ լուսավայ
Սիրով վերաս յառեցիր:

Վրդիդ փարած—լըռելային
Ես նայեցի երկնքին.
Այն զոյգ աստղերն էլ չըկային—
Նոցա տեսայ քո դէմքին:

92-2016

1010
41274

Ե Ր Կ Ո Ւ Գ Ի Շ Ե Ր

Այն գիշերը կախարդիչ էր
 Նւիրական իմ հոգուն.
 Երգում էի ես բուսըն սէր,
 Օրհնում սիրոյ վառ զարուն.
 Այն գիշերը զարնանային
 Ինձ նոր կեանք էր ներշնչում,
 Ինձ ժպտում էր պայծառ լուսին
 Աստեղազարդ երկնքում.
 Եւ նաղելիս քաղցր սիրով
 Յառած վերաս իր աչեր,
 Զշնջում էր քնքոյշ ձայնով՝
 «Սիրում եմ քեզ, իմ ընկեր»...

Տաղտկալի է այս գիշերը,
 Ցուրտ է պատել իմ սրտին,
 Ինձ չեն ժպտում էլ աստղերը,
 Էլ չի շողում վառ լուսին.

Այս գիշերը աշնանային,
 Որպէս խորին տառապանք,
 Պաշարել է իմ խեղճ հոգին,
 2կան էլ սէր, էլ զգւանք...
 Եւ ես մենակ թափառում եմ
 Անկեանք, դեղնած պարտիզում.
 Ես վշտանում, տառապում եմ
 Սիրոյս կորուստն եմ ողբում...

ՍԻՐՈՅ ՎԷՐՔԸ

Սիրոյս նէշը արձակեցի
Դեպի մի կոյս ես վստահ,
Նէսս քուս, կրծքին դիպաւ
Բայց նա մնաց անզգայ:

Նէսս նորից դեպ ինձ դարձաւ
Ու խոր ցգեց արհաւ մեջ,—
Խեղճ իմ արհիկն այդ օրանից
Արիւն ցայեց միշտ անվերջ:

Յիշիր ժամն այն երջանիկ,
Երբ իմ գիրկը նետեցիր,
Եւ հրճելով, ինչպէս մանկիկ,
Այլուդ կրծքիս սեղմեցիր?

Այն ժամանակ աճրողջ աշխարհք
Միայն ինձ էր պատկանում.
Երջանկութիւն, կեանք ու բերկրանք
Ամփոփւած էր իմ զրկում:

Եւ լուսինը գեղածիծաղ՝
Չողջողալով երկնքում,
Ջինջ եթերից ուրախ-ուրախ
Մեր սէրըն էր օրհնեցում:

Այն ժամանակ յաւերժական
Եւ բունն սէր խոստացար,
Դու ուխտեցիր մինչ գերեզման
Ապրել միայն ինձ համար:

Մինչ այսօր այդ խոստումին
 Լուռ վկայ են աստղերը,
 Անմահ վկայ են այդ ուխտին
 Լուսնի պայծառ շողերը:

Քայց խոստումըդ նրբերական
 Ուրիշ տակը ձգեցիր—
 Այրուղ սիրտս դու յաւիտեան
 Խորտակեցիր, փշրեցիր!

Ես այսուհետ լուկ կըսեզամ,
 Իսկ դու անփոյթ կըխնդաս.
 Ես իմ կորցրած սէրը կողբամ,
 Իսկ դու անհոգ կըժպտաս...

ԱՆՁՍՏՄԱՆ ԺԱՄԻՆ

Տուր ինձ քո ձեռքը, ու կոյս նազելի,
 Թող վերջին անգամ սեզմեմ ես նորան
 Իմ մատաղ կըրծքին, ուր անջնջելի
 Դրոշմած է պատկերդ չքնաղ, կուսական:

Թող վերջին անգամ քեզ հետ միասին
 Վայելեմ սիրոյ անհուն քաղցրութիւն,
 Եւ ջերմ արցունքով քեզ, ընկեր անդին,
 Վկայեմ սրբտիս վառ մտերմութիւն:

Եւ սիրանէր համբոյրն անուշիկ
 Թող վերջին անգամ անջատման ժամում,
 Սրբազան ուխտի գըրոշմէ կընիք
 Մեր սիրաբորբոք մատաղ սրտերում:

Տ Խ Ո Ի Ր Վ Է Պ

I

Անմեղ հըրեշտակ նա աշխարհ եկաւ —
 Երկնատուր մի զարդ երկրին պարգեւած,
 Յոյս, սէր ու հաւատ նա իր հետ բերաւ,
 Կուսական սրտի խորքերում պահաւած:
 Եւ լի հաւատով, օսկեւառ յոյսով
 Մտերիմ ընկեր ընտրեց նա մէկին,
 Նա սիրեց նորան անխարդախ սիրով,
 Նւիրեց նորան իր սիրտն ու հոգին...

II

Բայց, աւա՛ղ, խղճուկ, պարզամիտ մանկան...
 Երկար չըժպտաց նա այս աշխարհում,
 Սիրւած «մտերիմ ընկերը» նորան
 Պատրաստեց դառն, թունաւոր անկում...
 Եւ անկաւ մանուկն անմեղ, անարատ,
 Վշտամաշ սրտով, փշրւած յոյսերով...
 Թռչնեց նա, որպէս հրաշալի մի վարդ՝
 Պոկւած, տրորւած կոպիտ մասներով...

Սիրում էի գարունը պճնւած
 Կանաչ դաշտերը ծաղկով փթըթած.
 Ըզմայլում էի բիւրեղ ջրերով
 Եւ ըսքանչանում սօխակի երգով:

Ըզմայլում էի, նայելով երկին,
 Ուր ծիծաղաղէմ լողում էր լուսին,
 Ուր ուրախ-ղրւարթ աստղերը պայծառ
 Զողշողում էին, փայլում անբարբառ...

Հիանում էի, անկերջ հիանում,
 Զքեղ բնութիւն գոլում ու երգում.
 Իսկ այժմ?... հեռու, հրաշալի աշխարհ,
 Գեղ բընութիւնդ ոչինչ ինձ համար!

Այժմ իմ միակ գարունն ու ծաղիկ
 Միմիայն դու ես, աննման աղջիկ!

Քո հրեշտակային տեսքով է շնչում
Հրավառ կուրծքս, հրճում, բարախում:

Գիտեմ, մեր միջին անհուն վիհեր կան,
Բայց մեր սրտերը կընեն անբաժան.
Թող մեր անջատող անդունդի եղրից
Գոնէ նայեմ քեզ, հիանամ հեռուից!

ՆՈՐԱ. ԱՆԲՈՄՈՒՄ

Լռիկ նայում եմ չքնաղ պատկերիդ,
Որպէս սիրովդ կախարդւած սոխակ,
Նայում եմ պայծառ, սիրուն աչերիդ,
Եւ հոգիս կարծես զգում է նոր կեանք:

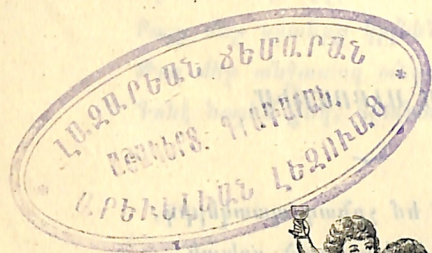
Կարծես քո գգնող, քաղցր հայեացքում
Ժպտում է ինձ մի նոր սիրոյ գարուն,
Եւ հէզ, ցաւատանջ իմ մատաղ կրծքում,
Զգում եմ նորից սիրոյ ջերմութիւն:

Կարծես իմ առջև տեսնում եմ բացւած
Մի նոր երջանիկ ծաղկալից աշխարհ,
Ուր քո սիրովդ ճակատս պսակւած՝
Ապրում, շնչում եմ միայն քեզ համար...

Օ՛, օրհնեալ լինի այն քաղցրիկ բոպէն
 երբ բեղ բացալառ պատմեցի իմ սէր,
 եւ վարդ-շըրթունքիցդ սիրոյս փոխարէն
 ես մի ջերմ համբոյր ստացայ նւէր...

ՀԱՅՆԷԻՑ

«Ein Jüngling liebt ein Mädchen,
 Die hat einen andern erwählt»...

Պատանու սիրտը կպար աղչեան,
 Բայց աղչիկն ուրիշ տղի էր հաւան.
 Սա էլ վեր առաւ, ուրիշին սիրեց,
 Անբառամ պսակին արժանացրեց:

Աղչիկը սաստիկ վիրաւորեցաւ
 Եւ մէկն ու մէկի հետք կարգեցաւ,
 Սիրող պատանին առաջին անգամ
 Ճաշակեց կեանքի պտղից դառնա-
 համ...

Թե՛ւ սա հին է, շա՛ս հին պատմու-
քիւն,

Բայց երբ է կորցրել նա իր քարմու-
քիւն,

Այն ո՞ւմ սիրն է, որ կենդան կրմը-
նայ,

Թե՛ մի այսպիսի փորձանիք ունենայ:

Յ Ա Ն Կ

Երես

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

* * -ի ալ բռնում	.	.	.	.	.	3
Չունենալ ոսկի	.	.	.	.	.	9
Աստղեր եւ աշեր	.	.	.	.	.	16
Երկու գիշեր	.	.	.	.	.	18
Անցանաւ ժամին	.	.	.	.	.	23
Տխուր վէպ	.	.	.	.	.	24
Նորա ալքումում	.	.	.	.	.	27

ՋԱԻԱԳ ԲԷԿ-ԲԱԼՈՒՂԵԱՆ

Կոյր ազդի հաղերից	.	.	.	.	.	4
Սպառնալիք (գերմ.)	.	.	.	.	.	12
Հայեկից	.	.	.	.	.	29

ԱԻԵՏԻՔ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

Աւուդի խաղը	.	.	.	.	.	14
-------------	---	---	---	---	---	----

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԹՈՒՄԱՆԵԱՆՑ

Որ իմ սիրքը հասկանաս?	.	.	.	.	.	7
Եթէ ինձ պիտի դաւանանէիր.	.	.	.	.	.	10
Յիշիր ժամն այն երջանիկ	.	.	.	.	.	21
Քեզ	.	.	.	.	.	25

† ՔՐԻՍՏ. ԹԱԴԷՈՍԵԱՆ

Սիրոյ վերքը	.	.	.	.	.	20
-------------	---	---	---	---	---	----

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0375378

Lwy

92